

Översiktlig bedömning av kulturmiljövärden inom fastigheten Hörneå 8:4, Hörnefors, Umeå kommun.

Bedömningen ska/kan användas som ett arbetsunderlag vid planläggning av Hörneå 8:4 samt Hörneå 8:3, avseende uppförande av flerbostadshus. Idag är fastigheterna planlagda för allmänt ändamål samt del av fastigheten Hörneå 8:3, som område för bostadsändamål, öppet byggnadssätt. Högsta antal våningar är två. I frågan om planläggning av området ligger indirekt också frågan om hur kulturmiljövärden ska tas omhand.

Historik

Hörnefors är ett gammalt brukssamhälle som inte har strikt traditionell uppbyggnad utan har växt fram längs den gamla byvägen. Det gamla bruket från 1700-talet är en av de två skyddsvärda miljöer som presenteras i "Kulturhistorisk bebyggelseinventering" framtagen av Västerbottens museum.

Den andra skyddsvärda miljön är fabriksområdet i Hamnskär från 1900-talets början. Mellan dessa, naturligt framvuxet längs Hörneån, har Hörnefors centrum och bebyggelse utvecklats. I dessa har ett antal bevarandevärda enstaka byggnader pekats ut, däribland Hörnefors gamla prästgård som ligger inom området för aktuell planläggning.

Hörnefors gamla Prästgård på Hörneå 8:4. Planområdet markeras med streckad linje.

Vad beskrivs i översiktsplanen och i gällande detaljplan

Hörnefors stadsplanelades 1945. Norra delen av vägen som löper parallellt med ån, fick heta Bruksgatan och den korsande vägen, Kungsvägen. I förlängningen av Bruksgatan, efter korsningen med Kungsvägen fortsätter gatan längs ån, fick gatan namnet Industrivägen.

Planområdet Hörneå 8:3 och 8:4 samt gatorna i planområdes närhet.

Bruksgatan norr om vägkorset blev affärscentrum och söder om korset, där aktuellt område ligger, placerades offentliga byggnader kommunalhus, badhus där redan skola och kyrka var förlagda. Bostadskvarteren följde Kustvägen/Bruksgatan och här uppfördes typvillor. På 60 - 70-talet bebyggdes Östermalm med tidstypiska villor.

Stadsbilden i stort präglas av gles egnahemsbebyggelse som bildar årsringar från Västermalm och österut. Byggnadstraditionen är stående locklistpanel och tvåvåningsbebyggelse och området mellan bruket och Hamnskär växte fram under 1900-talet med låga tvåvåningsbostadshus och en platsbildning i relativt glest bebyggd struktur.

Idag är fastigheterna planlagda för allmänt ändamål samt del av fastigheten Hörneå 8:3, som område för bostadsändamål, öppet byggnadssätt. Högsta antal våningar är två.

Åns stränder blev parkområde och användningen allmänt ändamål.

I översiktsplanen står beskrivet att centrumstråket och centrumfunktionerna ska värnas och förstärkas. Området runt Hörneån ska även det göras tillgängligt och attraktivt och är en unik tillgång för hela samhället ur rekreations och friluftssynpunkt.

På den föreslagna platsen för planläggning står idag står den utpekade prästgården från 1908, uppförd för Mo och Domsjö efter ritning av Olof Nilsson 1906. Den överläts till Hörnefors församling 1913 och byggdes om 1944 efter ritning av Kjell Wretling.

Byggnaden är timrad i två våningar, gul stående locklistpanel, tvåluftsfönster och har valmat lertegeltak. Garagebyggnad tillhörande prästgården är välbevarad och även den uppförd i gul stående locklistpanel och de bildar tillsammans ett prydligt gårdstun.

Gamla Prästgården på Hörneå 8:4. Garagebyggnad till vänster i bild två.

Kulturmiljövärden och offentliga rum

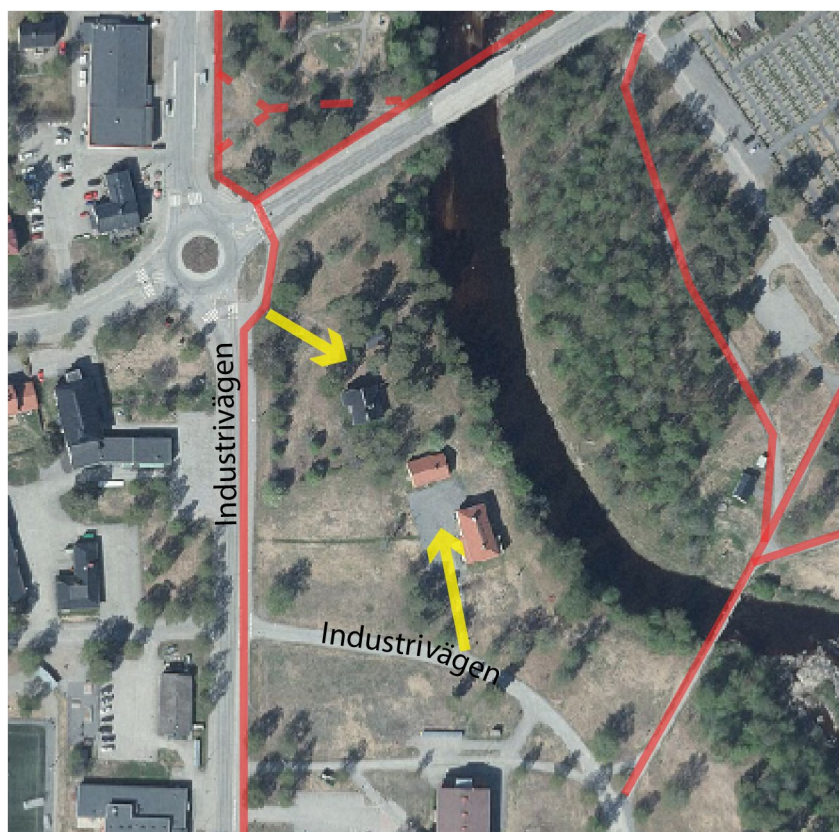
De kulturmiljövärden som bör tas om hand i den föreslagna exploateringen är **prästgårdens värde utifrån byggnader, dess placering i bebyggelsen och dess funktion som miljöskapare** i samhället. Därför blir närheten av den nya bebyggelsen till prästgården av högsta vikt. Gårdgruppen Prästgården bör erhålla varsamhetsbestämmelse.

Området närmast ån. Foto är taget från Hörneå 8:3 och 8:4 söderut. Gång- och cykelbron strax söder om planområdet skymtar i fonden.

Parkmarken och området närmast ån utgör ett viktigt offentligt rum. Även allmänhetens tillgång till parkstråket/rekreatjonsområdet som utgörs av åns flöde genom samhället, ger vid handen att den nya bebyggelsen bör lämna ett respektavstånd till Hörneån och den allmänna prästgården. Ett tillgängligt parkstråk längs Hörneån bör finnas som sammanbinder Läkarparken på den norra sidan av Kungsvägen med den aktuella fastigheten.

De publika byggnader som finns kring korsningen Bruksgatan och Kungsvägen visar tydligt vad som är centrum i Hörnefors idag. Den tillkommande bebyggelsen trygghetsboende/bostäder kan därför med fördel placeras upp mot korsningen för att markera och ge en ytterligare inramning åt centrum. Därmed kan ett attraktivt läge med närhet till service uppnås.

Karta med gång- och cykelvägar i planområdets närhet. Heldragen röd linje= anlagda separata gång- och cykelvägar. Streckad röd linje= upptrampad stig. Gula pilar= infarter till Hörneå 8:3 och Hörneå 8:4. Gång- och cykeltrafik sker även i blandtrafik på Industrivägen som går i väst-östlig riktning.

Siktlinjer från gångvägar, tillfartsvägar och service bör säkerställas, så en viss öppenhet mot prästgård och ån uppnås. Ytterligare tillkommande bostadsbebyggelse kan möjligen placeras utmed den norra delen av Industrivägen (Bruksgatans förlängning mot Hamnskär).

Den tillkommande bebyggelsen bör anknyta till byggnadstraditionens våningshöjd, takvinklar och taktäckningsmaterial.

Den samlade bedömningen är att Prästgården, stråket kring Hörneån, kopplingen över vattnet, vägarna, kyrkomiljön, centrum och parkområden för rekreation utgör ett starkt allmänt intresse som måste tillgodoses även om området till viss del exploateras. Dessa värden bör bevaras och bebyggas på ett sätt som är lämpligt samt att byggnadens eller bebyggelsens historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värden inte förvanskas. PBL 2 Kap 6 §, 8 Kap 13 §§.

Viktiga principer att beakta:

1. Prästgårdens värde, byggnader bör inneha varsamhetsbestämmelser
2. Placering/läget i Hörnefors
3. Prästgården som miljöskapare/förstärkare för den offentliga miljön kring ån

Detta dokument har tagits fram av Bygglövsavdelningen på Umeå kommun 2021-01-20.